

Akademia Wychowania Fizycznego
Józefa Piłsudskiego w Warszawie
WYDZIAŁ REHABILITACJI

00-968 Warszawa, ul. Marymoncka 34 / tel./fax: (+48 22) 834 06 36; 834 04 31 w. 478
BZ WBK nr: 23 1090 1014 0000 0000 0314 5326 / e-mail: wr@awf.edu.pl / www.awf.edu.pl

dr hab. Anna Ostrowska, prof. AWF Warszawa

Warszawa, 15.10.2024

Wydział Rehabilitacji, Katedra Terapii Zajęciowej
Akademia Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego,
Warszawa

Recenzja rozprawy doktorskiej magister Marty Cichoń-Krzysiek

pt. " Wpływ wybranych metod terapii zajęciowej na funkcję kończyny górnej oraz jakość życia pacjentów z reumatoidalnym zapaleniem stawów"

promotor: dr hab. Aneta Bac, prof. AWF

promotor pomocniczy: dr Paulina Aleksander-Szymanowicz

Przedstawiony w ocenianej pracy problem badawczy jest bardzo ważny zarówno z naukowego jak i praktycznego punktu widzenia. Autorka podejmuje badania dotyczące osób dotkniętych reumatoidalnym zapaleniem stawów (RZS), schorzenie to ma przebieg postępujący, przewlekły. RZS jest najbardziej rozpowszechnioną chorobą autoimmunologiczną na świecie. Jej konsekwencją jest szereg zmian w sferze fizycznej i psychicznej pacjenta, związanych z licznymi ograniczeniami, deformacjami, bólem (często bardzo intensywnym), jak również z trudnościami w funkcjonowaniu, wykonywaniu codziennych obowiązków i zajęć. Jak wskazuje Doktorantka działania terapeutyczne poza łagodzeniem bólu i typowymi zabiegami fizjoterapeutycznymi, powinny być skierowane na poprawę sprawności funkcjonalnej poprzez wykonywanie różnych aktywności naśladujących i wspierających użyteczne zajęcia w życiu codziennym. W tym celu wykorzystanie potencjału

terapii zajęciowej wydaje się za uzasadniony wybór. Doktorantka proponuje autorskie programy terapeutyczne w ramach metod terapii zajęciowej, bada ich skuteczność oraz efekty. Poprzez przegląd literatury tematu Doktorantka wykazuje potrzebę takich badań i brak doniesień naukowych o wykorzystaniu różnych form terapii zajęciowej w tej grupie chorych.

Recenzowana praca liczy 118 stron. Zawiera kolejno: spis treści, wstęp z podziałem na 4 podrozdziały, 5 rozdziałów dotyczących badań własnych, bibliografię, streszczenie w j. polskim i angielskim, spis tabel i rycin, aneks. Zamieszczenie również wykazu użytych skrótów, a jest ich dużo w pracy, byłoby bardzo celowe i pomocne.

Rozprawa ma prawidłowy układ, strukturę oraz odpowiedni podział treści: wstęp, część metodologiczna, wyniki, dyskusja i wnioski. Proporcje między poszczególnymi częściami pracy są prawidłowe.

Rozdział 1. Wstęp- bardzo dobrze opracowany, już w krótkim Wprowadzeniu 1.1 pojawiają się odwołania do literatury, problem naukowy, uzasadnienie podjęcia tematu badawczego, rozwinięte dalej w podrozdziale 1.4. Na końcu Wprowadzenia mógłby pojawić się krótki cel pracy. Rozdział 1. podzielony jest logicznie i merytorycznie na 4 podrozdziały, ściśle związane z tematyką pracy. Autorka w bardzo przejrzysty i profesjonalny sposób dokonuje przeglądu literatury tematu. Podrozdział 1.2 przedstawia co prawda ogólnodostępną wiedzę akademicką o RZS, jednakże jest ściśle związany z tematyką pracy. W mojej opinii trochę brakuję, w całym tym rozdziale, przeglądu literatury o możliwościach i wykorzystaniu w rehabilitacji programów komputerowych, nowych technologii, w tym wykorzystanego przez Doktorantkę systemu Pablo, który jest już na polskim rynku od jakiegoś czasu. Jest o tym wzmianka na str.25.

Rozdział 2. Głównym celem pracy (poznawczym) była ocena efektów, wybranych przez Doktorantkę, autorskich metod terapii zajęciowej na poprawę funkcji kończyny górnej i jakości życia pacjentów z RZS. Cel sformułowany jest prawidłowo co do kryteriów naukowych. W mojej ocenie brakuje celów szczegółowych lub praktycznych (wdrożeniowych), mimo 6 bardzo dobrze postawionych pytań badawczych.

Rozdział 3. Materiał i metody badań, opisany prawidłowo i wyczerpująco.

Mam prośbę o wyjaśnienie procedury, sposobu doboru grupy 55 pacjentek, zanim podzielono je losowo na 3 podgrupy. Skąd były te osoby, dlaczego akurat taka liczba, dlaczego brak mężczyzn. Kwalifikacja do udziału w badaniach była na podstawie wypełnionego autorskiego kwestionariusza ankiety, z uwzględnieniem kryteriów włączenia i wyłączenia, to jest jasno wytłumaczone. Wiek badanych kobiet mieścił się między 50 a 70 lat, brakuje ogólnej informacji na temat średniej wieku i odchylenia standardowego dla całej próby, ta informacja przydała

by się np. na str.27 i 99. W Tabeli 1 są dane dotyczące poszczególnych podgrup, grupa A była wyraźnie starsza od pozostałych (o około 10 lat), jednakże różnica ta nie była istotna statystycznie?

Program terapeutyczny trwał 6 tygodni. W grupie A zastosowano terapię ręki z wykorzystaniem interaktywnego urządzenia Pablo System, pacjenci za jego pomocą przy informacji zwrotnej z monitora (komputera), wykonywali różne czynności naśladowujące codziennie zajęcia i zadania. W grupie B pacjentki miały terapię ręki z zastosowaniem klasycznych technik arteterapeutycznych. Można stwierdzić, że Autorka porównuje w pewnym stopniu klasyczne metody terapii zajęciowej z nowoczesnymi jej formami bazującymi na interaktywnych, nowych technologiach. Grupa C- kontrolna nie miała żadnych interwencji terapeutycznych, proszę wyjaśnić jak była zorganizowana, czy cokolwiek robiła w jakimś ośrodku, w domu ?

Dobór narzędzi badawczych, ich opis, procedura badań, obszernie i bardzo dobrze przedstawione w 3.2. W podrozdziale 3.3 Doktorantka wyczerpująco scharakteryzowała autorskie programy terapii zajęciowej.

Metody analizy statystycznej bez zastrzeżeń.

Rozdział 4. Wyniki zostały przedstawione i opisane bardzo dobrze w 4. podrozdziałach, logicznie wg zadanych pytań badawczych. Graficznie, wyniki zostały przejrzysto zamieszczone w 36 tabelach.

Rozdział 5. Dyskusja, przeprowadzona prawidłowo. Doktorantka odwołuje się do aktualnych publikacji, podobnych badań, przytacza wyniki innych autorów związane z terapią zajęciową. Ważna wydaje się interpretacja licznych wyników własnych. Bardzo ciekawe są uzyskane efekty terapii, gdzie w grupie A większość badanych parametrów uległo istotnej poprawie, funkcja kończyny górnej w domenie zręczności, jak również siły i zakresu ruchomości. Co nie wszystko zostało uzyskane/potwierdzone w grupie B z klasyczną terapią zajęciową, w formie arteterapii. Podobnie, tylko autorski program z zastosowaniem systemu Pablo przyczynił się do istotnej poprawy wybranych czynności dnia codziennego, poprawy jakości życia w obszarze fizycznym. Reasumując, program w oparciu o nowoczesne technologie okazał się w prezentowanych badaniach bardziej efektywny i skuteczny.

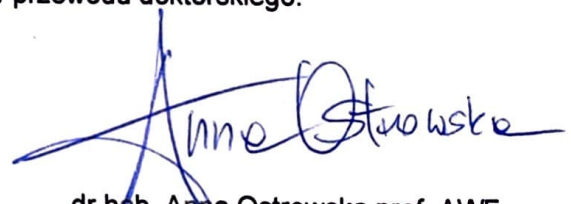
Rozdział 6. Wnioski odpowiadają na postawione pytania badawcze, są syntetyczne, układ prawidłowy i typowy dla nauk medycznych. Są one uogólnieniem wyników. Trochę brakuje, w moim odczuciu, wniosków praktycznych i wniosków samych w sobie nie bezpośrednio związanych tylko z konkretnymi wynikami badań. Wniosek 6. może wydawać się nieco

zaskakujący, sfera psychiczna (w której nie zanotowano istotnych zmian) jest mocno związana z fizyczną, w której to wykazano różne pozytywne zmiany.

Bibliografia składa się z 116 pozycji, w tym angielskojęzycznych, aktualnych, dobrze dobranych do tematu pracy, prawidłowo zacytowanych w tekście systemem vancouverkim. Na podkreślenie zasługuje, że aż 44 pozycje (oprócz stron www) są bardzo nowe od 2022-2024r.

Język użyty w pracy, jest poprawny i naukowy, bardzo dobrze czyta się tę pracę. Zdarzają się pojedyncze stwierdzenia mniej naukowe, czasem potoczne, tj. „warto pochylić się nad terminem..” str.20 oraz drobne błędy interpunkcyjne.

W podsumowaniu stwierdzam, że oceniana praca doktorska jest bardzo dobrze opracowana metodologicznie, ma dużą wartość merytoryczną, drobne uwagi przedstawione w recenzji nie wpływają na jej ogólną, wysoką ocenę, praca spełnia wymagania formalne stawiane dysertacjom doktorskim zgodnie z art. 187 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2018r. poz. 1668 z późn. zm.). Uważam, że oceniana praca może przyczynić się do dalszego rozwoju i promocji współczesnej terapii zajęciowej w Polsce. Jej wyniki powinny być publikowane i służyć również celom praktycznym. Wnioskuje do Rady Naukowej Akademii Wychowania Fizycznego w Krakowie o dopuszczenie Panią magister Martę Cichoń-Krzysiek do kolejnych etapów przewodu doktorskiego.

dr hab. Anna Ostrowska prof. AWF